

Стенографски запис

Строго поверително!

И Н Ф О Р М А Ц И Я

на другаря **ТОДОР ЖИВКОВ** пред Политбюро за срещата му с
другаря **КАРОЙ ГРОС** – генерален секретар на УСРП

18.IV.1989 г.

Другари, както знаете, на 16 и 17 април тази година по наша покана се състоя приятелско делово посещение у нас на генералния секретар на Унгарската социалистическа работническа партия Карой Грос. Вие сте запознати с публикуваното съобщение, в което са отразени становищата на двете страни по основните актуални въпроси на вътрешното и международното положение.

Ние, както е известно, посрещнахме другаря Грос с подчертано внимание. С него и с придружаващите го лица бяха обсъдени широк кръг от въпроси на българо-унгарските отношения, на нашето участие в социалистическата икономическа интеграция между страните – членки на СИВ, на общата ни грижа и отговорност като членки на Варшавския договор за решаването в духа на новото политическо мислене на международните проблеми.

Без да се впускам в подробности, искам да подчертая:

- разговорите ни протекоха в дружеска атмосфера, те бяха открити и откровени;
- ще бъде правилно Политбюро да приеме решение, с което да се даде съответна оценка на разговорите и на постигнатите договорености, като се препоръча на компетентните партийни, държавни и стопански органи да организират изпълнението на набелязаните мерки.

Вярвам, ще се съгласите с мене, че проведеното посещение за нас не можеше да остане в рамките на една рутинна среща между двама генерални секретари.

- Вярно е, че с това посещение ние трябваше да се договорим и да дадем ход на някои назрели въпроси, за да придадем нови импулси на нашето сътрудничество.
- Вярно е също така, че в духа на общоприетата практика другарят Грос като нов генерален секретар прави посещения във всички социалистически страни, включително и у нас.

Но за нас, а убеден съм, че и за унгарските другари, беше ясно, че в хода на разговорите не можеха да не доминират въпросите за сегашната обстановка в Унгария.

- Предварителната информация, която имахме, показва, че положението там е тревожно. Това пролича и от информацията, която направи другарят Грос.

- Разбира се, конкретният анализ на формиралата се конкретна ситуация в Унгария е право и задължение на унгарските другари. Всяка партия носи отговорност пред своя народ. Нито в разговорите, нито след това сме си поставяли задачата да се вмесваме във вътрешните работи на УСРП и на унгарското ръководство, а още повече - да натрапваме наши рецепти.
- Но ние като комунисти имаме и интернационална отговорност. С унгарските комунисти ни свързва десетилетна дружба в обща работа и борба. Нас ни свързва и общата ни принадлежност към съдружеството на народите от социалистическите страни, към СИВ и Варшавския договор.
- Към това трябва да се прибави обстоятелството, че сам другарят Грос се стремеше към такъв разговор, искаше съветите на доайена на генералните секретари, както той се изрази, прояви силно желание да се срещаме отново, говори откровено за тревожното положение, създадо се в Унгария.

Така че, без да подценявам всичко останало, аз не се впуснах да разговарям подробно по икономическите въпроси /за тях е говорил другарят Гриша Филипov със своя партньор/, а си поставих задача - да взема отношение към обстановката в Унгария.

След като само спомена за двустранните ни връзки, другарят Грос направи една доста интересна и тревожна информация за обстановката в Унгария. Според неговите виждания вътрешното положение в страната е тежко:

- икономиката е в криза; погасяването на външните дългове е станал неуправляем процес; несъвършена е структурата на производството; влагат се огромни средства за добив на суровини; има затруднения в снабдяването; от десет години жизненото равнище стагнира;

- това се отразява и в политическата област, където нещата не са много далеч от обстановката през 1956 година; сред населението има силно разслоение, обществото е в трескаво състояние; предстои въвеждането на многопартийна система, макар да има съзнание, че това е крачка назад /новосъздадените партии са около 9 и всички те искат да попълват състава си за сметка на партията/;

- укрепват и печелят привърженици силите, които са за западноевропейска буржоазна по същество ориентация, за отслабване на връзките със социалистическата общност, за политически и военен неутралитет, за промени в този дух на конституцията; в обстановка на многопартийност и на такива искания предстоят общи избори;

- партията е отслабена и по дух, и в организационно отношение, и от политическа гледна точка; тя е изправена пред дилемата или да се разцепи, или да допусне съществуването на фракции; въпреки извършените промени в Централния комитет и в Политбюро, опасността от разцепление не само че не намаля, но се засили;

- външната политика се влияе от вътрешното положение; търсят се контакти, за да се получат ресурси, развиват се икономически и политически връзки със Западна Европа и със страни от Далечния Изток, но всички те не дават нищо само за приятелство; каквито и опасности да съществуват, страната трябва да се отвори и да се интегрира в световната икономика;

- главното във външната политика са социалистическите страни, както и задълженията към Варшавския договор и Съвета за икономическа взаимопомощ; стремежът е да се укрепват те, за да се устои на натиска на Запада, но сега външноикономическите връзки със социалистическите страни не се развиват добре.

Както се вижда, информацията на другаря Карой Грос дава
действително основания за тревога относно положението в братска
Унгария.